RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: *Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.*

V. ÅRG. STOCKHOLM, 1 MAJ 1916. N:r 9.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR
utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan I
Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/2 3—1/2 4.
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel. 8600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.
Prenumeration genom posten:
Pris för 1916 Kr. 1: 35.
Lösnummer 5 öre.
För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 2 kr. i postanvisning till tidningens expedition.

RÖSTRÄTTSBYRÅN
Lästmakaregatan 6 I, Stockholm
Allm. tel. 147 29. Rikstel. 8600.
öppen vardagar kl. 1/2 1—1/2 5 e. m.
L. K. P. R:s sekreterare träffas personligen kl. 1—3 e. m.

Livet i sig selv er saa godt — menneskelivet. Men der er det i vejen, at der er meget och mangt, som forstyrrer og ödelægger. Det maa en kjæmpe mot. Men först naar en kommer ind i kampen, lærer en at forstaa, hvor frygtelige og ængstende de er de magter en kjæmper mot. Vel, desto mer tro og utholdenhet maa der til. Kvinderne har störst evne til at beskytte og menneskeliggjöre livet, derfor bort med al fejghet! Fordre maa de, fordre hel og uavpruttet ret for sig selv, för kan de ikke faa nyttet sin store evne.

GINA KROG.

Efteråt.

I förra numret av Rösträtt för Kvinnor avslutades den enquête rörande krigets inflytande på lösningen av kvinnornas rösträttsfråga, som pågått sedan årets början, och som tillfört oss många värdefulla och beaktansvärda synpunkter från framstående män och kvinnor.

I tider som dessa, då alla vanliga begrepp om ordning och lagbundenhet äro kullkastade och Europa vrider sig under krigets förbannelse, är det inte lätt att profetera, men mitt under den virvel av kamp och blod och hat, som sopar över jorden, nå oss dock röster som varsla om ljusare tider. Denna förmåga att i trots av den tyngd, som vilar över staterna och folken, på de brända tomterna skönja konturerna av en ljusare och bättre framtidsstat är beviset för människoandens förmåga till evig förnyelse och innebär även hoppet om förverkligandet av idealisternas skönhetsdrömmar. Dessa inslag av hopp och tro i nuets mörka vävnad ha även förnummits i de många uttalanden, som byggts på nödvändigheten av att staten i en framtid inte lösgör sig från den kvinnokraft, som under kriget tagits i bruk och visat sig så nödvändig för statens eget bestånd. De som varit i tillfälle att följa kvinnornas arbete under kriget, ha enhälligt uttalat sin beundran för den uthållighet, den förmåga av organisation och aldrig svikande hängivenhet de lagt i dagen, och även på områden, där kvinnornas förmåga hittills varit oprövad, ha de bevisat sig hålla måttet. När de själva inte sviktat under krikets starka påfrestning, kan man knappast räkna med den möjligheten, att icke männen efter kriget skulle vara villiga att erkänna dem som fullt ansvariga medborgare. En och annan har väl haft en känsla av att reaktionen efter världskriget skulle bli så starkt förnimbar på alla områden att även kvinnosaken skulle få känning därav, men kvinnorna ha dock framstående mäns auktoritet att stödja sig på, när de ånyo framföra sina krav och när dessa uttalanden gå i en bestämt angiven riktning, torde vederbörande inte ha så lätt att desavouera sig själva.

Även i de krigförande länderna se kvinnorna ganska hoppfullt på det snara förverkligandet av sina politiska rättigheter. Som ett komplement till de uttalanden, som anförts av män och kvinnor här i Sverige, kan anföras mrs Fawcetts uttalande i samma sak på ett möte, som nyligen hållits i London. Mrs Fawcett anser, att kvinnosaken icke under någon period i historien gått så hastigt framåt som under de sista tjugu månaderna. Vill man räkna med fakta kan man påpeka rösträttssegrarna i Danmark, Island och Manitoba samt den förvandling, som den allmänna opinionen undergått. Man kan konstatera en helt annan ton i pressen, som icke har ord nog starka för att lovorda kvinnornas arbete och organisationsförmåga; flera tidningar ha anslutit sig till kravet på politisk rösträtt för kvinnor, och många kända antisuffragister ha öppet och oförbehållsamt erkänt sin frontförändring. Detta beror enligt mrs Fawcetts uppfattning på två fakta, först och främst det oegennyttiga intresse och den entusiasm, som kvinnor av alla samhällsklasser lade i dagen, när det gällde att tjäna fosterlandet, och därnäst det utomordentliga sätt, på vilket detta intresse manifesterats.

Med tanke på kvinnornas ställning i framtiden tror mrs Fawcett ingalunda på de stridigheter mellan könen, som många profetera om. De materiella och andliga krafter, som hjälpt män och kvinnor att gemensamt övervinna krigets svårigheter, måste i framtiden tagas i bruk för de industriella problem, som bli en oundgänglig följd av kriget. Det är inte god hushållning, om staten inte tillgodogör sig den kvinnliga arbetskraften, utan söker hålla den på en lägre standard, och det kan inte lända staten till båtnad att icke begagna sig av alla till buds stående medel, när det gäller att möta de krav och problem, som en ny tid oundgängligen kommer att ställa. Erfarenheterna från kriget ha enligt mrs Fawcetts tanke fört rösträttsfrågan ett avsevärt stycke framåt.

Om också inte alla se så hoppfullt som hon, måste man dock ge henne rätt i att den nya tid, som uppstår ur det närvarandes kaos, knappast kan tänkas som en möjlighet, om icke män och kvinnor där ha samma rättigheter och samma skyldigheter. Under de sista åren ha de gemensamt offrat och lidit, under de kommande måste de gemensamt lägga grunden till ett nytt samhälle.

Ny rösträttsseger i Amerika.

Ej långt efter det Manitobas kvinnor fått rösträtt, kommer underrättelsen att ännu en annan av Canadas provinser, nämligen Alberta, genomfört politisk rösträtt och valbarhet för sina kvinnor. Redan förut ha kvinnorna där ägt kommunal rösträtt på samma villkor som män. I sitt tal vid rösträttsdebatten yttrade Albertas ståthållare bl. a.: "Under många år har känslan av att könens likställighet måste erkännas alltmera gripit omkring sig och likaså att kvinnorna, som i alldeles särskild grad i ett nytt land, hjälpt till med utvecklingen, uthärdat mödorna och bidragit till välståndet, också skulle ha rätt till samma andel som männen i landets styrelse. Min regering har tagit denna fråga i övervägande och har beslutat att så vitt det står i parlamentets makt fixera denna likställighet i lagen, så att det för framtiden icke skall råda något könsstreck i vår provins."

✝ Gina Krog.

Det är djupt vemodigt, när en av de få stora och hängivna kämparna för kvinnornas utveckling och rätt går ur tiden.

Gina Krog var en av dem. I ett fyrtiotal år hade hon av hela sin själ vigt sitt liv åt kvinnosaken. För denna verkade hon oavlåtligt i tal, i skrift och i all sin gärning.

Den, som har hört henne tala, då hon var i flammande humör, vet att hennes ord hade en tändande och initiativväckande förmåga, som är förbehållen endast verkligt stora talare. Och den, som läst hennes bästa artiklar, vet att även genom det skrivna ordet kunde hon sprida sin eld.

Det är självsagt, att hon även på andra sätt deltog i kvinnosaksarbetet. Hon var med om att bilda den första rösträttsföreningen och blev dess ordförande. Senare, när denna förening ville pruta på fordran om rösträtt på samma villkor som för män, då ivrade hon för bildandet av den vittomfattande Landskvindestemmeretsforeningen, som krävde full likställighet med männen.

Gina Krog var nämligen en lika ärlig som stolt och modig natur. Något kompromissande om kvinnors rätt ville hon ej veta av. Helt och fullt skulle de erkännas ha samma statsborgerliga rättigheter som männen, och detta fick hon också uppleva, ja, ända till den yttersta konsekvensen, att det hinder för kvinnors inträde i regeringen, som lagen innebar, blev upphävt. Det skedde kort före hennes död.

Gina Krog kunde glädja sig åt att Norges kvinnor gingo från seger till seger i snabb följd och var nog stolt över det. Men hon erkände den hjälp kvinnorna aldrig hade saknat i framstående mäns nit för deras sak. Alltifrån början av sin strid hade de sina stora diktare kraftigt på sin sida, en förmån som ej kan överskattas. Och det var den för kvinnosaken varmt intresserade nuvarande borgmästaren i Kristiania H. E. Berner, som med anledning av Gina Krogs artiklar i Nyt Tidskrift sommaren 1884 fann tiden inne att ta initiativet till Norsk Kvindesaksforenings bildande. Och det var nuvarande norske ministern i Stockholm Francis Hagerup, då ordförande i Studentersamfundet, som hösten 1884 hade mod att uppta kvinnosaken till offentlig diskussion i samfundet och att inbjuda kvinnor att deltaga, däribland främst Gina Krog.

Hon säger härom: "Det var frygtelig — det var jo förste offentlige diskussion, hvori kvinder optraadte og jeg fik föle at det var anderledes selv at optræde personlig, end det var paa prent at opfordre andre kvinder til at gjöre det! Det er forskjel paa ord og handling, eller rettere: *paa det skrevne og det levende ord.*"

Annonsera i Rösträtt för Kvinnor.

Annonspris 10 öre efter texten, 12 öre å textsida pr mm.-höjd, spaltbredd 65 mm. Marginalannons samt annons å bestämd plats 20 öre pr mm. Årsannonser 20 % rabatt, halvårs 10 % rabatt, kvartals 5 % rabatt. För annons till införing 1 eller 2 gånger torde likvid medfölja ordern. Annons bör vara insänd senast 5 dagar före tidningens utgivningsdatum till Rösträtt för Kvinnors expedition, Lästmakaregatan 6, Stockholm. För annonsavdelningen; Rikstel. 8600, Allm. tel. 14729, mellan 1—4 e. m.

Men hennes tungas band lossnade, och hon gav sig ut på föredragsresor i landet, överbevisade motståndare, vann vänner och bildade föreningar. Hennes väckande insats i rösträttsarbetet kan över huvud taget knappast värderas nog högt.

När Kvindesaksforeningen beslöt att utgiva tidskriften Nylænde, blev hon dess redaktör. Efter fem år, då den av ekonomiska skäl ej längre kunde fortsätta, övertog Gina Krog den helt och hållet själv och bar den tunga bördan i 29 år till sin död vid 69 års ålder. Säkert föll det henne aldrig in att kasta den ifrån sig.

Gina Krog kunde inte svika.

I Nylænde vakade hon över kvinnors rätt på alla områden med hela sitt varma moderliga hjärta, och hon lämnade inte statsmakterna ro, förrän kvinnorna fått de önskade förbättringarna.

När International Council of Women höll sitt femårsmöte i London 1899, for hon dit, upptogs som hedersvicepresident och förband sig att söka åstadkomma ett kvinnornas nationalråd i Norge, vilket lyckades vid den nordiska kvinnokongressen i Kristiania 1902. Hon blev ordförande i Norske Kvinders Nationalraad, som nu innefattar en mängd lokalråd och alla slag av större kvinnoföreningar i landet. N. K. N. har stått i livlig rapport med regering och storting, tillfrågats om råd i diverse frågor och i det hela lyckats bli populärt. I år skulle dess fjärde stora landsmöte hållas i Drammen.

Även i I. C. W. lämnade Gina Krog ett värdefullt minne genom att få kampen mot den vita slavhandeln införd i programmet.

Av dessa löst uppdragna konturer torde inses att tomrummet efter Gina Krog blir stort.

Som ett erkännande av hennes förtjänster beslöts, att hennes begravning skulle ske på statens bekostnad — en pietetsfull och vacker hedersbevisning av Norges män.

Även L. K. P. R. har velat hedra den beundransvärda rösträttskvinnan genom att representeras vid begravningen av fru Ellen Hagen, som nedlade en krans, på vilkens blågula band stod:

Sörjande vid din grav
stå svenska kvinnor
med tack för vad du gav.

Må Gina Krogs minne leva bland oss!

Ann Margret Holmgren,
f. Tersmeden.

De Bergman-Österbergska samhällskurserna.

Den 14 april avslutades samhällskursen i Stockholms län, vilken pågått en månad. Intresset för föreläsningarna har på de flesta platser varit ganska stort, och i synnerhet ha grundlinjerna till de olika föredragen, vilka utdelats gratis, mottagits med stor tacksamhet.

Antalet åhörare under kursen ha varit 1,200, och ha 30 föreläsningar hållits på 10 olika platser.

Sedan fröken Bergström avslutat denna kurs, avreste hon till Gävle, där rösträttsföreningen anordnat en tre dagars föreläsningsserie med föreläsningar ur Bergman-Österbergska kursernas kursplan och, som det synes, med livlig anslutning.

E. P.

Ny landvinning.

Vid Åmmeberg, Örebro län, har bildats en filial av F. K. P. R., som lyder under Askersund med lärarinnan fröken Nelly Franzén som platsombud.

C. MALMSTRÖM
f. d. A. E. SCHULDHEIS (Firman grundad 1794)
DROTTNINGGATAN 73 C NORRLANDSGATAN 15
ALLM. TEL. 10533 STOCKHOLM ALLM. TEL. 16221
Specialité:
Kammar - Borstar
Franska Parfymer
och Tvålar.

Varför böra männen arbeta för kvinnans politiska rösträtt?

Enär *frågan om kvinnans politiska rösträtt är en rättfärdighetsfråga,*

enär *staten behöver även kvinnan med hennes egenart för att sådana frågor, som röra äktenskapslagstiftningen, arvsrätt, barnavård, fadersansvar, skolväsen, religion, nykterhet, sedlighet, sjukvård, fattigvård m. m., må få en för alla medborgare så lycklig lösning som möjligt,*

enär *kvinnans egen utveckling i hög grad måste främjas av hennes deltagande i samhällsfrågorna samt*

enär *en varaktig fred mellan staterna säkerligen ej kan bevaras, förrän kvinnorna fått tillräckligt inflytande på statsstyrelsen,*

mena vi, att männen böra, oberoende av politisk åskådning för övrigt, arbeta för en ***snar*** *lösning av frågan om politisk rösträtt och valbarhet för kvinnorna på samma villkor som för männen, och uppmana därför*

dels *männen i Kristianstad och omnejd att inträda i vår förening,*

dels *männen på andra orter att bilda liknande föreningar.*

Kristianstad den 18 april 1916.

Styrelsen för lokalavdelningen i Kristianstad av Männens Förbund för Kvinnans Politiska Rösträtt.

Landstingsmannakandidaterna och kvinnorösträtten.

En axplockning ur de inkomna svaren från 13 län.

Då Första kammarens sammansättning ytterst är beroende av landstingsmannavalen och det är i denna kammare det avgörande motståndet mot kvinnorösträtten hittills varit att finna, har det naturligen varit av allra största vikt för landets rösträttskrävande kvinnor att före landstingsmannavalen veta kandidaternas ställning till deras stora fråga. L. K P. R. beslöt därför vid senaste centralstyrelsemöte, att genom sina respektive länsförbund och lokalföreningar till kandidaterna sända frågeformulär av följande lydelse:

1. Är Ni anhängare av den politiska medborgarrättens utsträckning till Sveriges kvinnor?

2. Vill Ni i händelse av Edert inval i landstinget verka för att till ledamöter av riksdagens Första kammare väljas män, som vilja medverka till genomförande av denna reform?

Resultatet av denna rundfråga föreligger nu till granskning från åtskilliga länsförbund och erbjuder en ganska intressant inblick i åsikter och åskådningssätt. Som ett totalomdöme kan sägas, att de som mest obetingat avgivit sin röst för vad de anse vara rätt och sant, utan att låta diverse betänkligheter spela in, äro socialdemokraterna. De ha inte bara svarat kort och gott ja, utan även motiverat sina åsikter med hänvisning till rättfärdighetskravet.

Även de frisinnade ha i allmänhet besvarat de båda frågorna med ja, fast man stundom kunnat förnimma en viss tvekan i tonen, och så finns det ju en del, som inte svarat alls. Somliga svar ha varit ledsagade av sådana tillägg som "självfallet", "naturligtvis", "med nöje", "av verklig övertygelse" o. s. v. En del ha kategoriskt svarat "ja, ja", och åter andra ha svarat med en hänvisning till partiets program. Bland dessa senare har man påträffat sådana, om vilka man inte kunnat undgå att tänka, att de i likhet med salig biskop Brask under sin namnsedel velat smyga en lapp med påskriften: "härtill är jag nödd och tvungen." Men i rättvisans namn måste det tilläggas, att det övervägande antalet av de frisinnades svar synts vara utslag av en ärlig och redbar övertygelse.

Högern, som inte har kvinnans politiska rösträtt på sitt program, har i alla fall i de 13 län, från vilka tillsvidare uppgifter föreligga, glatt oss med icke mindre än 19 obetingade ja. Många ha stått tveksamma eller svarat villkorligt ja och äro därför en jordmån, som det kan vara skäl att bearbeta. Somliga ha velat få röstplikt införd för att bevilja kvinnorösträtten, andra ha fordrat garantier för att alla kvinnor skola gå in i det Moderata partiet, och en del ha svarat ja på den första frågan, men nej på den andra. Även motståndarna ha gjort sig besvär med att motivera sitt avslag, och då har det varit de gamla segslitna argumenten, som vi alla känna till om kvinnans plats i hemmet och männens önskan att rädda henne undan politikens dy. En och annan blir så högstämd att han benämner kvinnan "Hemmets härskarinna och Furstinna i Kärlekens rike". En högerman svarar att "vad som försiggår i Europa nu, och åstadkommits utan kvinnans direkta ingripande i diplomatien, har jag fruktat skulle bli en följd därav." Detta yttrande står i direkt motsats till ett uttalande av en annan man, tillhörande samma parti, som säger: "Utvecklingen synes nödvändiggöra kvinnans politiska rösträtt. Mycket vore nog nu annorlunda i Europa, om kvinnan haft större inflytande."

En häradsdomare svarar: "Vill såsom min enskilta tanke uttala rörande edra frågor, att när den tidpunkten är inne, som Världarnas Herre i sin vishet har förut bestämt, så får nog Sveriges kvinnor politisk rösträtt, vare sig med eller mot mångas åsikt, om till lycka eller icke för Land och Folk, därom torde för all framtid, såväl som nu, tvänne meningar komma att göra sig starkt gällande."

Man tycker att tilliten till "Världarnas Herre" även borde sträcka sig till att med förtroende omfatta en reform, som han finner lämplig att låta införa, och att den således borde leda såväl till landets som till folkets båtnad.

Med ganska stor förundran läser man följande svar från professor Reuterskiöld i Uppsala: "Då kvinnan redan har 'politisk medborgarrätt' i Sverige t. ex. beträffande tal-, tryck- och mötesfrihet m. m., och alltså frågan endast torde avse denna rätts utvidgande till att omfatta politisk aktiv eller passiv rösträtt, men förutsättningarna härför varken äro för handen eller böra önskas bliva för handen, kan jag icke för det närvarande gilla ett krav på sådan utvidgning."

En axplockning bland alla de inkomna svaren har varit både intressant och lärorik. De vita blanketterna ha gjort samma tjänst som fotografiplåtar. Man har lagt dem i ett framkallningsbad, och bilden har mer eller mindre tydligt fixerats på ytan. Bakom de till synes torra frågorna och svaren har en personlighet trätt fram, och man har i många fall fått en ganska klar bild av mannen, som står bakom orden. Många olika tonfall ha förnummits, och de ha berett läsaren glädje, undran, tillfredsställelse och i vissa fall även löje. Hela känsloskalan har passerats från den kärva, manliga tonen till den lyriska och sentimentala.

Allra mest rörande ha svaren från en del frisinnade lantmän varit. De ha med möda och besvär pränta sina stora, sirliga bokstäver, i korta och enkla meningar givit tillkänna sin rättsövertygelse, och man har haft en bestämd känsla av att dessa ord icke varit för tillfället hopsvarvade fraser, utan att de burits av ett långt livs mödosamma erfarenhet och vissheten om, att intet i familjen eller staten bygges upp, som inte män och kvinnor gemensamt lagt grunden till.

Denna tankegång uttryckes av en lantman i Skaraborgs län på följande sätt: "Förutan kvinnans likställighet med Mannen kan det lilla Samhället (Familjen), svårligen bringas i Harmoni. Följaktligen ej heller det stora (Nationen)."

De motiveringar, som från frisinnat och socialdemokratiskt håll framkommit rörande önskvärdheten av kvinnorösträtten, ha, förutom hänvändelsen till rättfärdighetskravet, även varit kvinnornas arbete för nykterhet och fred.

Vi komma att i ett följande nummer lämna fortsatt redogörelse för de inkomna svaren.

Polissystrarna.

Frågan om en effektivare organisation av Stockholms kvinnliga poliser var måndagen den 17 april före i stadsfullmäktige. Den kom huvudsakligast att röra sig om det anslag av 2,000 kronor, som skulle möjliggöra tillsättandet av ännu en polissyster, då institutionen under nuvarande förhållanden och med den fåtaliga arbetskraften ingalunda kan betraktas som ett slutgiltigt experiment. Fru Emilia Broomé riktade i debatten särskilt en skarp anmärkning mot en organisering, som aldrig kunde leda till något gott resultat, då man icke ens hållit tillräcklig personal på sammanhängande tjänst. Anslaget tillstyrktes även av hrr Cederborg och Palmstierna, vilka ansågo att nyttan av polissystrar borde prövas, medan däremot hr Dahlén, detektivkonstapel, yrkade på avslag. Han beklagade att förhoppningarna om stora humanitära och sociala fördelar genom införande av kvinnlig polis blivit grusade genom åtta års erfarenheter, men han framhöll inte de brister i själva organisationen, som omöjliggöra frambringandet av ett gott resultat. Först när frågan om polissystrarna på ett nöjaktigt sätt ordnats, och organisationen står på en praktisk grundval, kan det vara tid att uttala sig om dess verkningar. Stadsfullmäktige anslogo också den summa, som av drätselnämnden föreslagits.

Låt kemiskt tvätta Edra klädningar & kappor hos oss och Ni blir belåten.
Örgryte Kemiska
Tvätt- och Färgeri Aktiebolag Göteborg

För kvinnorösträtt och fred.

Stort offentligt möte i Kristianstad.

Föreningen för kvinnans politiska rösträtt och Männens förbund för kvinnans politiska rösträtt i Kristianstad hade den 13 april anordnat ett offentligt möte å Industrihotellets sal, som var fylld till sista plats. Mötet öppnades av F. K. P. R:s ordförande fröken Anna Möller, som hälsade de närvarande välkomna och uttalade sin och den kvinnliga rösträttsföreningens glädje över att en lokalavdelning — den första i Sverige — av Männens förbund för kvinnans politiska rösträtt bildats i Kristianstad. Det vore ju ytterst på männen det berodde, om kvinnorna skulle nå fram till målet för sina rösträttssträvanden.

För de välkomstord, som särskilt riktats till den nya manliga föreningen, tackade dess ordförande kyrkoherde Aug. Bruhn, framhållande, att det icke vore en dag för tidigt, som männen på detta sätt börjat taga hand om kvinnornas rösträttsfråga.

Därefter höll kyrkoherde Bruhn ett längre, entusiastiskt och beviskraftigt föredrag över ämnet:

Varför böra männen arbeta för kvinnans politiska rösträtt?

Ur Kristianstadsbladet hämta vi följande referat av föredraget:

Framför allt borde männen arbeta för kvinnans politiska rösträtt därför att det gäller en rättfärdighetsfråga. Tyvärr gjordes de stora frågorna alltför ofta till maktfrågor. Den kvinnliga rösträttsfrågan borde icke göras till en sådan, varken från männens eller kvinnornas sida. Det funnes intet bärande skäl, varför icke kvinnan skulle ha lika rätt som mannen att bestämma över landets och folkets frågor. Att icke saken förts till seger redan, vore en skam för vårt land. När det gäller rätten, skulle man icke vara så rädd att taga ut steget. Väl hade det liberala partiet och socialdemokraterna uppfört frågan på sina program, men den trängdes där med många andra frågor. Den borde dock icke vara en partipolitisk fråga utan gemensam för alla partier. Talaren hoppades, att det i den männens organisation, som nu bildats, skulle visa sig, att det inom alla partier finnes män, som ha öppet sinne för rättfärdigheten och som vilja kämpa för att föra rättfärdigheten till seger.

Staten behöver kvinnan. Statens frågor ses, diskuteras och avgöras nu ensidigt manligt. Talaren berörde den mängd riksdagsfrågor, rörande vilka de kvinnliga synpunkterna böra göras gällande samt gendrev i samband därmed en del invändningar, som göras mot kvinnans deltagande i det politiska livet. Beträffande invändningar med bibliskt stöd yttrade talaren, att man för ensidigt läst Paulus men för litet Kristus.

Det kunde också sägas, att kvinnan behöver staten. Hon behöver komma med att dela ansvaret för att lyftas över allehanda små synpunkter.

Männen böra arbeta för kvinnans politiska rösträtt därför att mänskligheten behöver fred. Det kunde ej vara meningen att mänskligheten skall förblöda, att allt det vanvett, som nu härjar i världen, skall fortsätta. Hur skall det bli annorlunda? Vi män ha visat oss vanmäktiga att ensamma lösa fredsfrågan. Vi behöva kvinnorna med för att komma någon väg. Kvinnan är rättens naturliga målsman. Moderssinnet gör henne fredssträvande och fredsbevarande. Tillsammans måste män och kvinnor arbeta mot målet: En mänsklighet, i vilken rätten är avgörande, icke svärdet.

Talaren slutade med att uppläsa det upprop, som återfinnes på annat ställe i dagens nummer, till vilket han anknöt några entusiastiska uppmaningar.

Konstnären Ernst Norlind höll därpå ett kärnfullt föredrag över ämnet Vad kan en folkopinion göra för freden? Båda talarna hälsades av långvariga och kraftiga applåder. Efter det offentliga mötet var samkväm anordnat med sång av fru Cavallin.

Högerpartiet och kvinnorörelsen.

Av docenten Hilma Borelius.

Den *härskande* och utåt företrädesvis *högljudda* delen av den svenska högern tänker i dagliga livet sällan på tillvaron av en kvinnorörelse. Den tanken inställer sig vanligen endast med anledning av någon aktuell fråga, något ur en eller annan synpunkt uppseendeväckande mått och steg av denna till vardags ignorerade rörelse, som då inhöstar ett rikt mått av klander. Vid dessa tillfällen visar sig samma högerparti påfallande obenäget att minnas eller låtsa om att "kvinnorörelse" icke utan vidare är liktydig med ur högersynpunkt extrem radikalism. Rösträttsrörelsen omtalas nästan alltid som en rent radikal rörelse. Den anstrykning av vänsterfärg, som den svenska L. K. P. R. fått, är i den härskande högerns föreställning många grader bjärtare, än den med allt fortfarande icke oansenliga högerelement utrustade Landsföreningen ger anledning till.

Det finns i vårt land en sammanslutning, som kallar sig Fredrika-Bremer-Förbundet. Detta namn innebär intet fixerat "program", men vad livsriktning beträffar, innebär det och bör innebära *mer* än ett sådant. Fredrika-Bremer-Förbundets ställning i allmänna medvetandet är ganska egendomlig — där det allmänna medvetandet minns, att det existerar. En bestående livsriktning, ett i samverkan med tidsutvecklingen sig utbildande program och ett anspråkslöst men vaket sysslande med närmast liggande uppgifter — detta är den prägel, som Fredrika-Bremer-Förbundets vördnadsvärda veteraner givit det, dessa, som till åskådning och traditioner till avgjort övervägande del ha tillhört den så kallade högern. Denna senare omständighet jämte obekantskap med den verkliga Fredrika Bremer är väl förklaringen till att Fredrika-Bremer-Förbundets *namn* ej skorrar i öronen på de vanekonservatismens högerkretsar, som ej taga notis om vad Fredrika-Bremer-Förbundet tar sig för eller läsa dess tidskrift. I den stund, de göra detta, kommer det i deras ögon ofantliga avståndet mellan Förbundet och den i L. K. P. R. organiserade rösträttsrörelsen att ansenligt reduceras.

För en hel del gott folk torde sammanställningen Fredrika-Bremer-Förbund—kvinnorörelse, hur barockt det är, vara ganska främmande. Endast fullständig intresselöshet och fullständig obekantskap med Förbundets eget organ (numera som bekant kallat Hertha efter Fredrika Bremers bekännelseroman) kan förklara detta nog så underliga förhållande.

Att Fredrika-Bremer-Förbundet är en kvinnosaksorganisation av kvinnor och män och att dess organ är ett kvinnorörelsens organ, är ett faktum. Huruvida det åter är att betrakta som "radikalt" eller icke, beror icke blott på jämförelsen med betraktarens egen ståndpunkt, utan på vad man hos Förbundet tar sikte på. Vad kvinnorörelsens syften beträffar, kan det kanske bäst betecknas som "radikalt" i betydelsen grundligt omdanande till tendensen, "moderat", d. v. s. stillsamt och försiktigt till arbetsmetoden.

Då Fredrika-Bremer-Förbundet icke har något politiskt program, kan det icke avgöras, på vilken sida om partigränsen mellan höger och vänster dess flesta medlemmar befinna sig, men till sin allmänna läggning har det behållit den *psykologiska* likstämmighet med vad som med ett mångtydigt ord kallas högeråskådning, som i någon mån förklarar högerpartiets välvilliga glömska av dess syften och verksamhet.

Numera existerar utom den organiserade kvinnliga rösträttsrörelsen, som till en del, och Fredrika-Bremer-Förbundet, som till troligen största delen består av kvinnor, som politiskt räkna sig till högern, ett organ för kvinnorörelse, som bestämt förklarar sig som tillhörande högern, Moderata kvinnoförbundet. Detta åsyftar som bekant att vid kommunala val samarbeta med högerpartiet, men förbehåller sig att i speciella kvinnofrågor vara obundet av partiets ståndpunkt. Det är alltså en kvinnosaksorganisation inom högerpartiets ram, vilken ej spränges ens genom rösträttsfrågan, eftersom Moderata kvinnoförbundet såsom sådant ej tar ställning till den, utan har medlemmar både bland rösträttskvinnor och "antis".

I dessa dagar har högerpartiet från utpräglat högerhåll erhållit en uppmaning att icke ignorera kvinnorörelsen. Fröken Ebba Lindencronas broschyr "Kvinnotankar i brytningstider" drar upp en parallell mellan arbetarrörelse och kvinnorörelse, framhåller vådorna av den enas och andras urartning och åsyftar att mana högern till större uppmärksamhet på kvinnorörelsen.

Utan att just tyckas äga någon sympati för kvinnorörelsen, vare sig i den abstrakta allmänlighet, vari hon själv merendels talar om den, eller i någon speciell form, konstaterar broschyrens författarinna dess faktiska tillvaro och ohållbarheten av de förhoppningar, som grunda sig på (eller grundlägga) tron, att den skall tyna bort.

En övertygad anhängare av kvinnorörelsen, som stått i personlig kontakt med de i början av denna artikel omtalade svenska kvinnosaksorganisationerna, finner — inströdda bland många goda och kloka anmärkningar om värnandet och vårdandet av religiösa och nationella värden — åtskilliga yttranden i förbigående om kvinnorörelsen i anklagande riktning, som förefalla bra verklighetsfrämmande. En främling, som utan kännedom om förhållandena läste broschyren, skulle nog bli rätt förvånad, om han sedan kom i nära beröring med den svenska Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt, Fredrika-Bremer-Förbundet, Moderata kvinnoförbundet, Vita bandet, K. F. U. K.

Fast det ingenstädes säges och väl icke heller åsyftas att påstå, att den aktuella kvinnorörelsen i Sverige har en ofosterländsk och irreligiös karaktär, skulle en utanförstående, som ej har något korrektiv i kännedom om verkliga förhållandet, av denna broschyr få föreställningen, att den åtminstone håller på att glida ut i sådan riktning. Att framställningen blivit sådan, torde bero på dels en viss benägenhet att låta begreppen nationell och religiös samgå med begreppet "moderat" i politiskt avseende längre än verkligheten bekräftar, dels och i synnerhet därpå, att huvudföremålet för fröken Lindencronas betraktelser, centralpunkten för hennes tankegång, är icke kvinnorörelsen, minst den svenska, utan den materialistiska socialismen. Det är helt naturligt, att en på sistnämnda sätt orienterad tankegång rör sig tämligen fjärran från den faktiska svenska kvinnorörelsens område.

En maning från övertygelsetroget högerhåll till den övertygelsetrogna högern att befatta sig med kvinnorörelsen, emedan denna representerar en mäktig och märklig tidsströmning, som ej visar tendens att gå tillbaka, bör hälsas med stor tillfredsställelse av dem, som redan tillhöra denna tidsströmning. Den belysning, som den svenska kvinnorörelsen här, mer indirekt än direkt, får, är visserligen något egendomlig. De vrångföreställningar eller skuggor av föreställningar, som den med den faktiska kvinnorö-

Bakom fronten.

Där kvinnorna verka.

Det har mer än en gång framhållits att det nit, den duglighet och den offervillighet, som de krigförande ländernas kvinnor lägga i dagen, bättre än något annat klargjort, att kvinnorna måste betraktas som medborgare, vilka fullgjort alla en medborgares plikter mot fäderneslandet och som därför även borde åtnjuta rättigheterna. Det torde väl också vara en gärd av den enklaste rättvisa att skänka kvinnorna politisk rösträtt, och det land, som vid fredsslutet glömmer vad det är skyldigt dem, vilka i det tysta uppehållit det dagliga arbetet, så att statsmaskineriet kunnat fungera, utan alltför mycken gnissling och som på slagfältet med de största personliga uppoffringar biträtt sårade och slagna, det landet hämmar sin egen förmåga till framtida utveckling.

Vi ha redan flera gånger varit i tillfälle att genom artiklar och notiser belysa det storartade hjälparbete, som organiserats av franska kvinnor, vilka från krigets början endast behärskats av en idé: att i vidsträcktaste mån gagna fosterlandet och att för den idéns skull bortse från alla egoistiska lyckokrav. De meddelanden, som utges av Alliance Française två gånger i månaden för att till allmänheten sprida kännedom om franska förhållanden, intyga också den uppfattning man hittills fått om de franska kvinnornas praktiska duglighet, personliga mod och beundransvärda uthållighet. Det är i synnerhet i det franska Röda korset, som kvinnornas organisationsförmåga kommit till synes. Detta består nämligen av tre självständiga föreningar: Franska föreningen för hjälp till sårade militärer, De franska kvinnornas förbund och De franska kvinnornas förening. Dessa tre föreningar, som alla arbeta oberoende av varandra, ha överenskommit att inför utlandet representera det franska Röda korset, och de ha lyckats att på ett utmärkt sätt samordna sin verksamhet.

Före kriget hade dessa föreningar omsorgsfullt förberett sin verksamhet med sammanlagt icke mindre än 590 sjukhus och 32,000 sängar.

Genast vid krigets början var allt färdigt att sättas i gång, men som antalet sårade översteg allt vad man kunnat vänta, måste varje förening ofantligt öka sin verksamhet, och den 12 januari hade sjukhusens antal ökats till 1,499.

Tjänstgöringen är betryggad av frivilliga sjuksköterskor, som själva besörja sin klädsel och sitt underhåll och betala avgift till sina respektive föreningar. Kåren består för närvarande av 40,000 utexaminerade sjuksköterskor, biträdda av 18,000 undersköterskor.

Inga ansträngningar ha uttömt dessa kvinnors tålamod. Så snart en kort permission tillåtit dem att hämta sig från tröttheten, ha de återtagit sin verksamhet vid sjukhusen, och denna viljans uthållighet har även gjort att de medföljt de franska expeditionskårerna vid deras mest avlägsna operationer.

De misstankar för ytlighet och fåfänga, som ofta vidlått de franska kvinnorna, ha de härmed själva på ett glänsande sätt tillbakavisat. I nödens stund slöto Frankrikes kvinnor upp omkring en idé med en solidaritet och en bergfast tro, som åt fosterlandet skänkt lindring i lidandet och stöd i hemsökelsen. Deras hängivenhet är en borgen för att de i en framtid lika trofast och plikttroget skola utöva sina skyldigheter som medansvariga och erkända medborgare i ett fritt samhälle.

relsen obekanta ultrahögern har om denna, är broschyren icke ägnad att korrigera eller göra mer konkreta. Men den är ägnad att ruska upp ur likgiltighetssömn. En sådan uppruskning kommer ovillkorligen kvinnorörelsen till godo. Och börjar den längst till höger stående högern att befatta sig med oss och vår verksamhet, kommer den väl småningom att göra en och annan lugnande upptäckt, dels av de utpräglat *"moderata kvinnosakselementen"* i Fredrika-Bremer-Förbundet och L. K. P. R., dels av Moderata kvinnoförbundets tillvaro och egenskap av landsorganisation. Man kommer med andra ord att se, att den "radikala" kvinnorörelsen icke är uteslutande radikal och att det redan finns en uttalat moderat kvinnorörelse. Vänjer sig "högern" vid att icke, som nu är fallet med dess mera konservativa eller öppet reaktionära del, i dagspressen överhoppa det lilla, som den meddelar angående kvinnorörelsen och dess bundsförvanter, finns t. o. m. där ett och annat, som är ägnat att lugna. Både farhågan för kvinnorörelsens utmynnande i en mot männen fanatisk, ensidig "feminism" och för dess utmynnande i irreligiositet borde ju till exempel ha gott av att konfronteras med sådana enkla fakta som de båda nybildade manliga föreningarna för kvinnans rösträtt, den ena med en präst, den andra med en teologie adjunkt till ordförande — för att nu blott framdraga en omständighet utanför, men dock sammanhängande med den kvinnliga rösträttsrörelsen.

Den socialdemokratiska kvinnodagen

hölls i Stockholm måndagen den 10 april, då ett möte var anordnat i Folkets hus' B-sal med författarna Marika Stjernstedt och Edwin Björkman som talare. Den förra behandlade ämnet Rättskänslans framsteg med världskriget som utgångspunkt. Herr Björkman redogjorde för den amerikanska kvinnorösträttsrörelsen. Programmet utfylldes med sång och deklamation.

Till slut antogs enhälligt en resolution med önskan om ett snart slut på kriget med alla de lidanden, som detta åsamkar mänskligheten, främst kvinnorna och barnen i de krigförande länderna, och med fordran: "Bort med befogenhet för ett maktägande fåtal att kasta folken in i förödande krig. Må folken ha rätt att bestämma över sitt eget öde! Medborgarrätt åt kvinnorna!"

Gina Krogs griftefärd.

Kristiania 18 april 1916.

— — Under vägen till kyrkan yttrade Fredrikke Mörck: "Efter sina första artiklar om Kvindesagen i Nyt Tidskrift blev Gina Krog tvingad lämna sin befattning som lärarinna vid en av Kristiania högre flickskolor. Det var 1884."

Inne i kyrkan slog mig kontrasten mellan det jag hört och det jag nu såg och hörde. Och jag räknade ofrivilligt efter — hur längesedan var det? Trettiotvå år. Bara trettiotvå år! Men då *rör det sig ändå!*

Jordfästningen skedde under stora högtidligheter på statens bekostnad, för första gången för en kvinna.

Fagerborgs vackra kyrka var fylld av de skaror, som från huvudstaden och alla delar av Norge samlats att visa den döda det sista beviset på tillgivenhet, tacksamhet och vördnad. Gallerier och predikstol höljda med svart flor. En skog av palmer bakom den blomstertäckta kistan. Omkring den en hedersvakt av norska studentskor. I koret representanter för kvinnoorganisationer av olika art och från skilda orter, medlemmar av regeringen, ledamöter av stortinget, högsta domstolen, stadsfullmäktige m. m. Bland de närmast sörjande dröjde blicken med deltagande vid en högrest åldring, nu böjd under sorgen. Det var den dödas broder, höjesteretsadvokat Krog. Det innerligaste förhållande hade rått mellan syskonen, sades det mig. Under de svåra åren stod han som ett tryggt och orubbligt stöd vid sin systers sida och tog del i allt hennes skiftande arbete. I hans hem slutades hennes dagar. Djup blir nu tomheten och saknaden.

Vid svensk begravningsceremoni ha vi ej något, som motsvarar de norska "marskalkerne". Som sådana fungerade vid Gina Krogs bår statsminister Knudsen och stiftsamtman Blehr och de stodo framför kistan under hela den stämningsfulla sorgeakten med florbehängda prestaver och gingo främst i den långa processionen från kyrkan till krematoriet. Statens högst uppsatte betygade på detta utmärkande sätt sin erkänsla och sin aktning för en kvinna utan någon som helst statlig befattning eller officiell utmärkelse, endast på grund av hennes personlighets betydelse och arten av hennes arbete. Ett arbete, som i de flesta andra länder säkerligen ännu länge torde föra till motsatsen av hedersbetygelser och uppskattning.

Sognepräst Hansens tal hör också till de intryck, som icke förgå. Från en predikstol ljöd för första gången — åtminstone för mig — just det som under vårt femtonåriga arbete varit grundtonen och de bärande principerna i all förkunnelse. Med de orden, "Den som vill vara stor bland eder, skall tjäna de andra", såsom text, utvecklades betydelsen av människosjälens frigörelse, arbetet för att dess krafter kunna tagas i bruk för andra, befrielsen från allt, som hindrar och stänger livets egen utveckling, vikten av en kamp för idealen. "Vi känna alla", så slutade talaren, "Gina Krogs livsarbete, vi veta vad hon har uträttat. Det levande moment, som hos henne var starkast, var känslan för livets rätt, den brinnande önskan att alla bundna goda krafter skulle få vara med var den heliga eld, som besjälade hennes verk. Vilken insats har icke denna kvinna gjort både för kvinnorna själva och för hela landet, en tillförsel av ande och kraft, som är av bestående värde för samhället. Vi böja oss i vördnad för henne, som givit sitt liv i tjänst för andra. Må samtidens kvinnor minnas, att de i mycket leva på *arv*, att de njuta förmåner, som andras hårda strävan förskaffat dem; det är icke gott och nyttigt att endast leva på arv, det gäller att taga vid och arbeta för de kommande släktena. Den starka personlighet, som nu gått bort, blir ett manande minne. Tack för din stora, oegennyttiga gärning!"

Efter vacker musik, däribland sång av fru Bergliot Ibsen, född Björnson, nedlades på kistan ett 60-tal stora kransar. De första voro stortingets genom Andersen-Grimsö och norska regeringens genom statsrådet Lövland, den nästa Norska kvinnors nationalråds genom fru Kjelsberg. Därpå en vacker krans av hyacinter och violer från den svenska Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt. De guldfransade banden i de svenska färgerna hade följande inskrift: "Sörjande vid din grav stå svenska kvinnor med tack för vad du gav." Den, som skriver dessa rader, hade därvid det hedrande uppdraget att representera Landsföreningen och yttrade bl. a. att genom den växelverkan, som nu råder folken och staterna emellan, komma förr eller senare såväl Gina Krogs stora tankar som resultatet av hennes mångsidiga arbete även andra länder till godo. Hon har levat och verkat ej blott till heder och lycka för sitt land utan ock till gagn för hela Norden. Det underbara hände, att Gina Krog hann få se målen för så många strävanden uppnådda och få uppleva, att hennes folk förstod hennes tankar om frihet och rättvisa, växte sig in i dem och ej fruktade att se dem realiserade. En ära för nationen och en lycka, som sällan beskäres en pionjär.

Bland kransarnas mängd märktes vidare sådana från de flesta större städers "Kvinnoråd", från Dansk Kvindesamfund och Danske Kvindeforeningers Valgretsforbund, från Norsk Stemmeretsforening i Amerika, från sanitetsföreningar och sjuksköterskeförbund, från Husmodersförbundet och Barselhjemskommittén, från Norges venstreforening och arbetarepartiets kvinnoförbund, från Författarföreningen, från Kvinnliga Akademici, från Vita Bandet, från Totalafholdsselskabet och från djurskyddsföreningen. De vittna om Gina Krogs vidfamnande intressen och om hur allmänt saknad hon var. En del av blomstergärden nedlades senare på dagen vid Camilla Collettstatyn i Slottsparken, enligt, som det tycktes, en viss tradition.

I krematoriet, vars fondvägg har en stämningsfull, vacker målning av E. Vigeland, förrättades sedan själva jordfästningen. Under tonerna av Åses död sågs den sista skymten av Gina Krogs blomsterhöljda kista.

De många tårade ögonen vittnade om hur djupt hennes bortgång kändes och med innerlighet och vemod instämdes i den sista sången, med ord av Sophie Bonnevie:

Slegterne skifter — kommer — gaar,
Alle har Livsværk at öve,
Stevner i korte Jordlivsaar
Alle til Aandernes Pröve.
Lykkelig den som Sjælen gav —
Brytes saa Dagens Virke av
Blomstrer det frem over Graven.

Döden har dugget i Sorg vort Blik
Bævende kranser vi Baaren. —
Tro mod det Alvorskald hun fik
Bröitet hun Lænde for Vaaren.
Strök hende koldt mangt Vinterdrag —
Frodige Spirer gror idag
Av hendes modige Vilje.

Ellen Hagen.

En kvinnas funderingar.

Rösträttstidningen har alltid så mycket trevligt att bjuda på, att man blir glad och förväntansfull, var gång man ser det försiktigt gröna papperet i brevlådan. Aprilnumret svek icke heller dessa känslor. Ett litet aprilskämt kom ock med i form av en kinesisk författares funderingar över kvinnobojor och deras betydelse för hem och stat.

Särskilt skämtsam ter sig den kinesiske författarens funderingar, när de sammanställas med den första meningen i citatet av Lillian R. Millards på första sidan. "Och kan den kvinna, som en gång till fullo tillägnat sig begreppen 'rättvisa' och 'jämlikhet', vara med om att frivilligt pålägga sig de traditionens bojor, som tyngt henne under sekel?"

Bojan har under sekel varit kvinnans attribut. Hela vår kultur går ut ifrån och anpassar sig efter den grundlagen, att kvinnan är och alltid skall vara beroende, men hon skall nå sin högsta kvinnlighet, icke bara beroende utan även fängslad. Att säga om en kvinna, att hon är fri, är att ställa henne utanför det kvinnligas gränser. Hon har emanciperat sig socialt eller konventionellt eller bådadera på en gång. En fri kvinna är ett monstrum.

En fri man är däremot mannen i sin högsta potens. Han förverkligar manligheten genom att vara fri, och i ju högre grad han är fri, dess högre upp på utvecklingens stege lyfter han manlighetens gudaborna och till höjderna strävande väsen.

Icke bara mannen bejakar denna grundskillnad och försvarar den med alla medel: all slags uppälskelse av den kvinnliga bojan och det manliga frihetsstandaret. Kvinnan själv är lika ivrig som han i detta. Först och främst bejakar hon det på alla områden för sin verksamhet genom att — med ytterst få undantag — ställa sig i oansvarigt läge i samhället, men framför allt symboliserar hon det i det mest personliga uttrycket för hennes väsen, nämligen hennes dräkt.

Jag tror alldeles visst, att när Adam gjorde sig skört av fikonalöv, så tog Eva bladskaften och knöt sig av dem band, som hon snodde om sina armar och vrister och sin hals och hela sin kropp. Alla hennes döttrar ha sedan dess placerat ringen — *fångenskapens symbol* — på sin kropp på alla upptänkliga vis. De bära den om pannan, om håret, i näsan, i läppen, i öronen, målad på kinderna och hakan, de bära den om arm och ben, på fingrar och tår.

De ta saken på djupaste allvar. Det får inte bara vara en lättvindigt buren symbol av deras kvinnlighets väsen. Det skall vara så, att de stundligen känna allvaret däri. De tidtals moderna höga kragarna ska vara så höga och sitta så hårt åt, att man ständigt känner huvudets orörlighet och tvånget därav. Själva drottning Dagmar av Danmark snörde med silkeband sina små armar för att konung Valdemar skulle förstå, hur djupt hon älskade honom och hur hon ville visa honom sitt kvinnliga väsens fullhet, men på dödsbädden, då hon bekymrades av att hon snart skulle stå inför någon, som hon borde älskat ännu mer än någon jordisk konung, och som väl kunde bli vred på henne för de röda silkebandens skull, då biktade hon det som en synd, att hon någon gång hade snört åt dem för hårt.

I samma mån som det världsliga fängslat kvinnorna alltmer, i samma mån ha de tagit bojan på allvar. Vid det spanska hovet fann man på att sätta bojan om midjan. Genom snörlivet vädjar kvinnans ärliga uppsåt till mannen, att han måtte erkänna hennes bemödanden att vara honom till behag. När hon gått långt i denna fångenskapens evolution, blir hon alldeles sådan som kinesen önskar henne. Mannen blir för henne livet. Han får bära henne genom livet — gott om han har ett lejons styrka. Han får ta hand om alla de överraskningar den fängslade kroppen bereder, när hjärna och nerver förlorat sitt kommando däröver — gott om han har en filosofs visdom.

Därmed hade hon nått om icke övertrumfat de kinesiska kvinnorna i denna kvinnodräktens fängelsesymbolik, men hon hade icke nått kulmen. Närmast den var hon de år, då hon sydde hela sin kjol till en enda fängslande boja. Därmed visade hon mannen sin goda vilja att slå ihjäl rörelsefrihetens idé. Det biologiska begrepp, som är motsatt rörelsefrihet, är begreppet fastväxt. Den lilla järnkedjan om knäna, ditsatt för att hindra varje försök av benen att följa några gamla atavistiska impulser till rörelser, lade i dagen hennes beredvillighet att gå instängd i sin tunnbandskjol.

Det är väl mycket problematiskt, om den kinesiska kvinnan kan slå den ariska kvinnans rekord. Säkert återstår för dem båda endast en möjlighet: att sätta årtusendenas alla bojor på sig på en gång och med varje boja begå drottning Dagmars synd. Så fängslade kvinnor kanske kunde vara nog fängslande för den ariska manligheten, så att den utvecklade lejonets styrka och filosofens visdom. Kinesen ger rådet att pröva ett radikalt medel: "Bind kvinnornas fötter." *Jenny Richter-Velander.*

Drottningen — samhällsmodern.

Alldeles intill den belgisk-franska gränsen och knappast mer än 10 kilometer från fronten på den lilla obetydliga landssträcka, som ännu tillhör Belgien, har drottning Elisabeth anlagt en egendomlig liten by. Dess invånare bestå nämligen av 500 barn i ålder från 3—8 år, vilka alla förlorat sina hem på grund av kriget. Barnbyn består av baracker, de största inrättade till skolor och sjukhus och de mindre tjänstgörande som lek- och sovsalar. Alla större utgifter bestridas med medel från drottningens privata förmögenhet, och varje eftermiddag kommer hon själv i bil från La Parma för att personligen inspektera allt, och vanligen tillbringar hon då ett par timmar hos sina små skyddslingar.

A. P. ANDERSSONS MÖBELAFFÄR
STOCKHOLM
Gamla Kungsholmsbrogatan 26
(andra huset från Drottninggatan)
Stort lager af finare och enklare
MÖBLER
i ek, mahogny, valnöt samt andra träslag äfven målade, till billigaste priser.
Allm. Tel. 11410 Riks Tel. 6505

Advokat EVA ANDÉN
JURIS KAND.
Kvinnliga Juridiska Byrån
Vallingatan 18 - Stockholm C.
Rättegångar o. juridiska uppdrag av alla slag.
KL. 10—4.
Riks tel. 7576. Allm. tel. 18336.

E. o. Hovrättsnotarien
ELISABETH NILSSONS Advokatbyrå
Södergatan 14, Malmö
Tel. 6137
Rättegångar och Juridiska uppdrag av alla slag.

Sommarmötet i Strängnäs.

Sedan nu V. U. i ett cirkulär, det etthundratrettonde, fastslagit, att ett dylikt möte verkligen kommer att äga rum den 17 och 18 instundande juni, hoppas jag, att saken blir tagen på allvar. Fast när jag genomögnar avdelningen i Rösträtt för Kvinnor om "Arbetet ute i landet" och knappast finner en enda förening, som dryftat saken, så har jag börjat tvivla på befintligheten av intresse för densamma.*

Härmed må nu vara hur som helst, men att inbjudningen till mötet, som är Södermanlands länsförbunds sak, är buren av hänförelse, därom har jag under en rundresa genom länet blivit förvissad. Vi hoppas att hänförelsen skall smitta av sig på våra gäster.

Förberedande arbete för mötet pågår. I breda drag blir mötets gång denna: (jag inberäknar då även vad som kommer att försiggå i sammanhang med mötet, utan att egentligen kunna anses höra samman därmed.)

Fredagen den 16 juni på e. m. avhåller Södermanlands länsförbund sitt årsmöte, som bör vara undanstökat på ett par timmar.

Senare på aftonen — får man väl se vad det blir!

Lördagen den 17 öppnas mötet. Högtidligt.

Under mötets gång medverka flera talare, bland vilka redan nu kunna nämnas d:r Lydia Wahlström, fröken Eva Fröberg, en av länets kvinnliga godsägare, fröken Märta Bucht, Luleå samt professor Knut Kjellberg. Det senare dock beroende på huru vissa semesterförhållanden komma att ordnas. Ännu några flera talare äro att förvänta. Under *söndagen* kommer en sång- och musikstund att anordnas i domkyrkan av domkyrkoorganisten.

Ett friluftsmöte ingår också i planen.

De som stanna över *måndagen den 19* få tillfälle att besöka Södermanlands läns kvinnliga lanthushållsskola vid Benninge, som innehaves av fröken Eva Sack, medlem av Strängnäs F. K. P. R. och stadsfullmäktig.

Långväga mötesbesökare erinras om lämpligheten av att i sammanhang med denna resa göra ett besök vid Gripsholms slott. Definitivt mötesprogram kommer att inflyta i nästa nummer av denna tidning. Redan nu anmodas dock de, som ämna besöka mötet, att, i mån som det kan ske, insända anmälan därom jämte mötesavgiften 1 krona, under adress *Rösträttsmötet, Strängnäs.* Vid hitkomsten erhållas deltagarekort, anvisning på logi till billigaste pris och i övrigt de upplysningar, som erfordras.

Strängnäs 19 april 1916.

Å Södermanlands länsförbunds vägnar,
Augusta Widebeck.
Ordf.

* Enligt meddelande från L. K. P. R:s sekreterare tyda de hittills inkomna svaren på cirkulär 113 tvärtom på ett stort intresse för mötet, vilket säkerligen kommer att röna stor tillslutning av deltagare från hela landet. *Red.*

Rösträtt och kvinnosak ute i världen.

Ej ens under de närvarande svåra och oroliga tiderna ligger rösträttsarbetet alldeles nere ute i världen. Då och då når oss någon liten notis, något meddelande om att rösträttens fana fortfarande hålles högt, även om man ej har någon direkt framgång att återopa.

En verklig sådan — och en av stor betydelse — ha vi i rösträttssegern i Alberta, för vilken redogöres på annat ställe.

Ett livstecken ha vi fått från den nyaste suffragettföreningen, den som för två år sedan bildades av Sylvia Pankhurst med särskilt mål att verka bland de fattiga arbetarkvinnorna i Londons East End. Hon arbetar outtröttligt för att förbättra deras ställning, för att skaffa dem ökade arbetsmöjligheter och ökad utbildning, och hon försummar aldrig att framhålla, att säkraste medlet att vinna detta är rösträtten. Utan röstsedeln i sin hand komma kvinnorna ingen vart. Föreningen ger ut en särskild tidning, The Woman's Dreadnought — i sanning en talande motsats till *männens* Dreadnoughts — ett litet enkelt blad, troligen världens billigaste rösträttstidning — den kostar endast en halv penny och är likväl illustrerad. Denna förening, som hela tiden fört en synnerligen livaktig tillvaro med föredrag, studiecirklar, arbetsförmedling, klubbar, anordnande av barnkrubbor o. s. v., har i dagarna hållit sitt andra årsmöte i London, varvid beslut fattats att ändra dess namn till Workers' Suffrage League, vars mål skall vara att uppnå "human suffrage" — en röst för varje vuxen man och kvinna.

Ett annat livstecken från England få vi från The Free Church League for Women's Suffrage, som i medvetande om den vittgående betydelsen av kvinnornas ökade och alltjämt sig ökande ansvar anordnat en offentlig diskussion om "Kvinnornas nya ställning inom industrin och nationen."

Vidare meddelas att The British Dominion's Woman Suffrage Union kommer att hålla sin andra kongress (vilken hålles vartannat år) i London första veckan i juli. Jämte rösträtten komma följande ämnen att upptagas till behandling: förlust av nationalitet genom giftermål, brittiska rikets rashygien, veneriska sjukdomar, uppfostran och lagstiftning, kvinnornas ekonomiska ställning, lika lön för lika arbete.

Från Nya Zeeland berättas, att bankerna nu i stor utsträckning använda kvinnliga tjänstemän för att fylla luckorna efter de män, som dragit ut i kriget. Cheferna uttala sig mycket berömmande om deras arbete och vänta att många av dem skola behålla sina platser även efter krigets slut. Även statstjänster, till vilka kvinnorna ej ägt tillträde förut, ha nu öppnats för dem, och det råder intet tvivel om att ej Nya Zeelands angelägenheter i framtiden till stor del komma att skötas av kvinnor, då de redan förut haft tillträde till flera departement.

Den sydafrikanska rösträttstidningen, The Woman's Outlook, innehåller i ett av sina senaste nummer en beaktansvärd artikel av mr F. Bancroft, vari han påvisar det alldeles speciella behov av rösträtt, som föreligger för den sydafrikanska kvinnan — ett behov, som har sin grund i det faktum att *en kaffer får rösta, vilket en vit kvinna icke får.* Detta faktum, säger han, "är det allvarligaste våra lagstiftare ha att syssla med. Det ställer den vita kvinnan på en lägre nivå än den svarte mannen... Låt kvinnorna öppet fråga: Vilken är den sydafrikanska kvinnans politiska ställning? Kvinnorna veta och finna sig i, godvilligt eller ej, det faktum att de äro politiskt ofria och ställda bredvid idioter och brottslingar. Utan talan och ur stånd att göra sig hörda i vad som angår detta lands styrelse stå de i lagens ögon på ett alltigenom lägre plan än den vite mannen — och dock var det deras mödrar, som jämte honom byggde upp detta samma vita Sydafrika. Kvinnan och mannen arbetade skuldra vid skuldra under dessa första år av kamp och faror, av arbete och lidanden, hon delade med honom det gigantiska värvet att så civilisation i vildmarken, att skaffa till världen en nation, att förvandla en ofruktbar och vild ödemark till ett land av ordning och välstånd — och dock sjönk hon under hans nivå, när uppgörelsens dag kom. Denna orättvisa mot sitt kön erkänna kvinnorna och protestera svagt mot — eller också finna de sig godvilligt däri. Men låt oss göra ännu en fråga: *Vilken är den vita kvinnans politiska ställning i detta land i förhållande till den svarte mannens?* Från svaret härpå studsar varje kvinna i detta land — anti såväl som rösträttskvinna — tillbaka och vill ej, eller kan ej, uthärda att se det i ansiktet. Men det är en plikt för rösträttsföreningens ledare och medlemmar att förstå ställningen och att besvara frågan."

Samma problem är ju också brännande i Förenta staterna, där kvinnorna, som hörde till dem, som ivrigast verkade för negrernas frigörelse, i de flesta stater alltjämt befinna sig på ett politiskt lägre plan än dessa.

Slutligen måste nämnas, att även bland Österns kvinnor den nya tidens ande gör sig gällande. Den berömda indiska skaldinnan, mrs Sarojini Naidu, "Indiens sångfågel", har nämligen som delegerad deltagit i den nationella indiska kongress, som nyligen hölls i Bombay, och där hållit "ett gripande tal å de hinduiska kvinnornas vägnar, vädjande till sina åhörare att alltjämt ivrigt arbeta fram en självstyrelse". Mrs Naidu, som haft modet att gifta sig utanför sin egen kast, är mycket verksam i det offentliga livet i Indien och talar ofta inför stora åhörarskaror om aktuella sociala och politiska ämnen. I den nyssnämnda kongressen deltogo dessutom många kvinnor både som arbetande medlemmar och som gäster, kvinnor sjöngo, och kvinnor talade från kongressplattformen. "Hjärtat klappar av glädje, när sådant sker. Guds välsignelse över dem", slutar den indiska tidning, som berättar detta.

Riks 2550 Allm. 6296
La fleuriste
Kgl. Hofblomsterhandel
Malmtorgsgatan 6, Stockholm

35 mil på släde för rösträtten.

8 nya föreningar bildade.

Det finns väl numera knappast något större samhälle inom vårt land från Ystad till Haparanda, från Trelleborg till Kiruna, där ej upplysande föredrag i den stora och viktiga fråga, som kallas kvinnornas rösträttsfråga, hållits. Det landskap, som dock hittills fått vara ganska oberört av detta spörsmål, har varit Härjedalen, och detta naturligtvis beroende på detta landskaps brist på lättare kommunikationer. Det är ju nästan förunderligt, att vi ännu i Sverige ha en landsända, där den resande så gott som uteslutande är hänvisad till att färdas med skjuts.

Vintertiden, då föret gör det möjligt att jämförelsevis lätt och snabbt glida fram genom de oändliga skogsbygderna, kan en färd i dessa avlägsna trakter vara både angenäm och uppfriskande.

Det var på anmodan av Jämtlands länsförbund, till vilket Härjedalen hör, som jag den 1 april begav mig hit upp för att i de större byarna — städer finnas här ju inga — hålla föredrag över olika ämnen, som alla hade till syfte att lära invånarna i dessa bygder förstå vikten och betydelsen av att kvinnorna på allvar och under ansvar tagas med i det stora fosterländska arbetet.

Från Sveg, där första föredraget hölls den 2 april, togs färden till Lillherrdal, där den lilla förening, som sedan några år tillbaka existerat, upplivades och fick en betydlig anslutning av nya medlemmar, både män och kvinnor. I Ytterberg bildades en filial till Sveg, och icke mindre än 27 medlemmar antecknade sig efter föredraget. Föreningen har redan haft sitt första möte med överläggning och uppläsning, och de duktiga kvinnor, som jag där sammanträffade med, borga för att den föreningen kommer att gå framåt. Härifrån gick färden till Älvros, där en kraftig förening med 30 medlemmar kom till stånd. Här var det en av de ledande männen i samhället, som först gick fram och antecknade sig i den förening, som han ansåg att det var deras *plikt* att bilda. I vackra ordalag, tackade han därefter för föredraget, som han ansåg hade kastat ljus över ett av tidens största och viktigaste spörsmål.

Närmaste målet var därefter Ytterhogdal, där även förening bildades. Över allt hade jag turen att träffa personer med varmt intresse för saken och lämpliga att taga hand om de nybildade föreningarna. Här var det fru Brita Borg, som åtog sig ordförandeskapet, och god hjälp i arbetet får hon säkerligen i de övriga styrelsemedlemmarna, som alla brunno av iver.

I det lilla täcka Överhogdal kan jag nästan säga att det var en ungdomsförening, som kom till stånd. Unga, sanningssökande människor, med den nya folkskollärarinnan i spetsen, insågo, att de i rösträtten skulle få det medel, som skulle hjälpa dem fram till alla de mål för samhällets och individens lycka, som de ville arbeta och kämpa för. Föreningen är ej stor, men dussinet blev fulit, och jag hoppas på dess tillväxt. Härifrån gick färden i en liten sväng inåt Jämtland till det stora samhället Rätan, på vars gästgivargård jag blev på det vänligaste omhändertagen efter den 3 mil långa och ganska tröttsamma färden. En hel del Rätanskvinnor hade förut varit direkt anslutna till länsförbundet, men dessa insågo nu, att de bättre skulle kunna arbeta för saken genom att bilda en förening på platsen. Den nybildade föreningen fick över 20 medlemmar, och den energiska led-

Ellen Ahlberg
6 STUREGATAN 6
STOCKHOLM
Allm. Telefon 12776.
Stort lager av
Borstar, Kammar, Tvål, Parfymer m. m.

KOOPERATIVA LIV
försäkrings-anstalten **FOLKET** beviljar livförsäkringar alla slag. Adress Box 233. Bliv ombud!
H. K. VASAGATAN 6.

Insätt Edra besparingar i A.-B. NYA BANKEN.

ningen kommer säkerligen att samla allt flera av ortens kvinnor i sitt arbete.

Nu gick min väg över de vackra fjällvidderna, som skilja Härjedalen och Jämtland, ner till Vemdalen. Detta är säkerligen en av de vackraste färdevägar vårt land har att bjuda på. Under en timmes färd leder vägen uppåt, uppåt och åter uppåt, tills man kommer upp på Utanbergsplatån.

Två mil från Rätan ligger Utanbergsvallarnas gästgivargård, där man byter om skjuts. Under fortsättningen av färden blir det åter stigning, tills man kommer upp på kammen av Skarfjället, en mindre fjällrygg mellan Klövsjö och Vemdalsfjällen. Efter ungefär en timmes färd börjar det åter glida nedåt, tills man slutligen skymtar Sonfjället i fonden och Vemdalen i kitteln mellan de nämnda fjällmassorna och dess sluttningar. Avståndet mellan Rätan och Vemdalen är 4 ½ mil, och den långa färden i den starka fjälluften höll på att taga mina sista krafter. Efter en stärkande sömn kände jag mig dock åter vederkvickt och kunde ånyo fortsätta arbetet. I Vemdalen bildades en förening under ledning av fru Hilda Fladvad. Samhället är ett av de större i Härjedalen, och även om rösträttstanken där är så jämförelsevis ny att den för närvarande ej har så stor resonans, hoppas vi, att det upplysningsarbete, som den nybildade föreningen har till uppgift att uppföra, skall sprida ljus över spörsmålet, och allt flera samlas i arbetet för medborgarrätten.

Den största föreningen inom landskapet bildades i Hede, där 38 medlemmar anslöto sig, därav 12 från Hedeviken, ett ganska stort samhälle, beläget en mil från Hede. Ledsamt nog var min tid här så begränsad och väderleken dessutom ogynnsam, så att jag ej blev i tillfälle att taga denna trakt i närmare skärskådande. Hede, beläget vid övre Ljusnan vid foten av Sonfjället, är en av de vackraste trakter inom Härjedalen, och säkerligen skall den söka sin like i hela vårt land. På den lilla trevna gästgivargården mår man dessutom alldeles förträffligt, och det är med verklig saknad man skiljs från det vänliga värdfolket.

Efter föredrag i Hedeviken följande dag begav jag mig söder ut och ankom efter 3 ½ mils färd i den värsta snöyra till Linsäll. Här har sedan flera år tillbaka funnits en rösträttsförening, som nu under fru Ida Meschs kraftiga ledning ständigt vinner i styrka både utåt och inåt. Efter föredraget antecknade sig en hel del nya medlemmar i föreningen. Det ser ut som om Linsällsföreningen borde bli den starka stödjepunkten för de många nybildade föreningarna i Härjedalen.

Den följande dagen anträddes färden söderut i arla morgonstunden. Föret började nu gå upp i dessa trakter, och det gällde att passa på, innan solen kom för högt på himmelen, och medan man ännu kunde glida lätt på den under natten bildade skaren. Redan kl. 9 på morgonen voro vi i Sveg och hade då tillryggalagt den 3 ½ mil långa vägen från Linsäll. Sista dagens arbete blev nu att ordna styrelsefrågan i Svegföreningen, vilket gick över förväntan bra. En del nya krafter införlivades med denna, och alla tycktes besjälade av den tanken, att nu om någonsin behöves förståelse och kärleksfullt samarbete mellan kvinnorna.

Redan under färden till Härjedalen hade jag underhandlat med Orsa att få hålla ett rösträttsföredrag därstädes på återvägen. Att annonsera och affischera detta möte hade bokhandlare Olsén välvilligt åtagit sig, och då jag den 17 april anlände till platsen, var allt väl ordnat för detsamma.

Norra Bosättningsaffären
21 NORRTULLSGATAN 21
2:dra huset från Odenplan.
Lager av
Glas-, Porslin- o. Husgerådsartiklar.
Allm. Tel. 15353.

HOTELL VICTORIA
Norra Smedjegat. 14, (Hörnet av Herkulesg.) Stockholms äldsta, billigaste och mest välkända privathotell. Tyst och fridfullt läge strax vid Brunkebergs- och Gustaf Adolfs torg. Elektriskt ljus o. telefon i rummen.
Vördsamt *Fru Greta Schubert.*
Post- o. Telegrafadr. HOTELL VICTORIA. Riks 53. Allm. 6657.

För resande att beakta!
Lööfs hotell ARVIKA rekommenderas!

En fulltalig åhörareskara hade samlats i kommunalsalen, där jag nu hade glädjen att tala till dem om kvinnans plikter mot hem och samhälle och belysa det oriktiga uti att fullgörandet av dessa plikter ej ansågs lika värdefullt för fosterlandet som det arbete, som männen utföra till det allmännas bästa. Efter föredraget bildades här den åttonde föreningen under min färd, och 24 medlemmar ingingo i densamma.

Det direkta resultatet av den långa färden har således varit 8 nybildade och 2 återupplivade föreningar. Dessutom hoppas man ju att månget korn, som har blivit utsått och ej omedelbart burit frukt, skall gro och i en framtid bära skördar. I tankarna far jag nu åter den långa vägen och stannar med varm tacksamhet hos var och en, som med vänlighet och gästfrihet tagit emot mig och sörjt för min trevnad. Tack för allt detta och glöm ej, att då medlemsantalet i Edra föreningar fördubblats, kommer jag åter.

Stockholm den 22 april 1916.

Ella Billing.

På påskferieresa.

Kristianstad, 25 april 1916.

Det är vår i Skåne med en härlig dager över Kristianstadslätten och det är en lagom promenad härifrån ut till Skepparslöv. En hälsning måste sändas från dessa orter, där den märkvärdiga första lokalavdelningen av M. F. K. P. R. är i så livlig verksamhet. Då och då letar sig ett brevkort hit till ordf. eller sekr. med tack för deras initiativ från kvinnor i olika delar av Sverige. Sekr., adjunkt Nordlund, är i ständig, helt stillsam verksamhet att samla in medlemmar i föreningen; den senaste är greve Raul Hamilton i Andra kammaren. Ordf., kyrkoherde Bruhn, är eldigt intresserad, och båda tillsammans planlägga nästa steg framåt i rösträttsarbetet. En sådan ferieresa till sådana människor är så god som medicin.

Sekr. i Skåneförbundet.

Fredsfyrväpplingen

är ett prydligt märke av grön emalj och förgyllt silver. Det bär inskriften: "Skiljedom, Världsfred." Meningen med detsamma är, att det skall vara en symbol för människornas fredsträngtan. Det leder tanken till det fredligaste av allt, ett klöverfält i sommartid, och fyrväpplingen anses sedan gammalt bringa lycka, liksom freden, i motsats till kriget.

Det säljes i Engström & Engeströms antikvariat, Kammakarg. 40 (hörnhuset av Drottningg.) och i A. W. Nordings parfymhandel, Birgerjarlsg. 16, Biblioteksg. 11, Drottningg. 63. Pris 3 kr., jämte 35 öre i porto och rekommendationsavgift.

Nettobehållningen skall att börja med överlämnas till av kriget nödställda i de krigförande länderna och anslås sedermera till fredsverksamhetens främjande.

Fredsfyrväpplingens ombud äro: Louise von Bahr, Tora Kjellberg, Anna Lindhagen, Ernst Norlind, Gerda Kjellberg-Romanus, Maria Romell och Frida Stéenhoff.

HELFRID JOHANSSON
FÄRG-, KEMIKALIE- & PARFYMAFFÄR - Birger Jarlsgatan 29, Stockholm
Välsorterat lager av Sjukvårdsartiklar, Kammar, Speglar, Borstar, Hår- & Munvatten, Handcrêmer och Tinkturer, Tvål, Såpa och alla slags Putsmedel.
Telefonorder exp. omgående. **Rikstel. 685. Sthlmstel. 8318.**

I hvarje svenskt hem bör finnas en
Husqvarna Symaskin.
Den betalar sig själf på kort tid.

Arvika Vagnfabrik, Arvika.
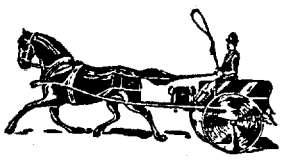
Sveriges **största** fabrik för tillverkning av alla sorters lyx- och arbetsåkdon
Utställning: David Bagaresgata 1, Sthlm.
Priskurant på begäran. Riks t. Arvika 87, Sthlm 4544.
Begär priskurant även **å Kullageraxlar.**

Damfriseringen
48 ODENGATAN 48
Rekommenderar sin kamning och ondulation m. m.
Brudklädsel arrangeras smakfullt och billigt.
Kamning i hemmen.
Vördsamt
A. T. 12920. *ANNA TROLLE.*

Mer och mer
övertygas den ärade allmänheten om att YVY-TVÅLEN är den förnämsta bland tvålar.
YVY-TVÅLEN säljes i varje välsorterad parfym- och herrekiperingsaffär.
Österlin & Ulrikssons Kem.-Tekn. Fabrik
YSTAD.

Meddelanden från V. U.

1. De F. K. P. R. och länsförbund, som ännu icke insänt de inkomna interpellationssvaren från landstingsmannakandidaterna till Rösträttsbyrån, uppmanas att ofördröjligen göra detta.

2. De styrelser, som ännu icke insänt meddelande om decharge till centralstyrelsen, uppmanas att ofördröjligen göra detta.

3. Centralstyrelsens medlemmar uppmanas att ofördröjligen insända svar på de i cirkulär 113 framställda frågorna.

Kvinnor i predikstolen.

Under ovanstående rubrik ha vi i Rösträtt för Kvinnor omnämnt en del kvinnor, som vid ett eller annat tillfälle fått tala från predikstolen i olika statskyrkor. Nyligen har det kommit till vår kännedom att folkskollärarinnan, fröken Mathilda Person talat från predikstolen i icke mindre än sex kyrkor, nämligen i Vånga, Vårdnäs, Västra Harg, Askeryd, Glanshammar och Gustav Adolfs kapell i Motjärnshyttan. I Västra Harg hade fröken Person först möte med barnen i kyrkan, och när tiden för föredraget var inne, föreslog kyrkoherden att folket skulle kallas samman med klockringning, varigenom mötet fick en särskilt högtidlig prägel.

"Arbetet ute i landet" måste på grund av utrymmesskäl överstå till nästa nummer.

NYA HATTFORMAR
till **VÅR-SAISONEN** inkomna
Kr. 1.95 för damer. Kr. 1.50 för barn.
Allt till montering av hattar.

Siden	**Färdigt**
Sammet	**ställbart**
Fantasier	**Satin-**
Hattblommor	**Hattfoder**
Tagelflätor	**1 krona.**

OBS.! Buttericks hattformar äro speciellt gjorda för hemsyning.
OBS.! Gratis råd av i facket kunniga Damer.
Ett parti Sammetshattar
bortslumpas kolossalt billigt.
BUTTERICKS MÖNSTERAFFÄR
Riks 1726. **Drottninggatan 57** Allm. 1410.

Skånska Handskmagasinet
Etablerad 1819
42 JÄRNTORGSGATAN 42
Allm. Tel. 14168
Välsorteradt lager av in- och utländska Handskar och Vantar.
Parfymer och herrekiperingsartiklar m. m.
Medlemmar i F. K. P. R. erhålla rabatt.

Louise Blomberg
TVÅL- & PARFYMHANDEL
39 Vesterlånggatan 39
REKOMMENDERAS
Allm. Tel. 2817.
Kammar, Borstar, Svamp m. m.

FRU HEDENSKOGS
Privata Förlossningshem
TROLLHÄTTAN
Rikstel. 145

Gynna Rösträtt för Kvinnors annonsörer!

Kvinnoporträtt.

I Aftontidningen förekommer sedan en tid tillbaka en artikelserie av stort intresse. Under rubriken Kvinnoporträtt lämnar tidningen varje söndag en bild av någon känd svensk kvinna, talangfullt tecknad av fru Hilda Sachs. Artikelserien, som började i december, har hittills omfattat porträtt av Signe Bergman, Signe Bergner-Andersson, Frigga Carlberg, Gerda Planting-Gyllenbåga, Emilie Rathou, Ellen Hagen, Maria Schildknecht, Frida Stéenhoff, Karolina Widerström, Gulli Petrini, Sigrid Blomberg, Ella Billing, Lilli Zickerman, Gertrud av Klintberg, Maja Sjöström, Ada Nilsson, Anna Wicksell, Charlotte Wahlström och Anna Kleman.

Rösträtt för Kvinnors

nionde nummer för 1916 innehåller bl. a.:

Efteråt.
Gina Krog †. Av *Ann Margret Holmgren.*
Landstingsmannakandidaterna och kvinnorösträtten.
Högerpartiet och kvinnorörelsen. Av *docenten Hilma Borelius.*
Gina Krogs griftefärd. Av *Ellen Hagen.*
En kvinnas funderingar. Av *Jenny Richter-Velander.*
Rösträtt och kvinnosak ute i världen.
35 mil på släde för rösträtten. Av *Ella Billing.*

Stockholm, Ivar Haeggströms Boktryckeri A. B., 1916.